

KURYER LITEWSKI

W Wilnie we Srodę dnia 31 Października r. s. 1828 Roku.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Sankt-Petersburg dnia 19 października.

(z Ruskiego Inwalida.)

Dziś odbyła się, na polu Carycyńskim, parada wojsk, tu znajdujących się. Należały do tej parady.

Piechota: Woyskowo-uczebne zaprowadzenia, Leyb-Gwardyi 6 batalionów, 1szej brygady 3ciej dywizyi grenadyerów 4 bat.; 1szego uczebnego półku karabinierów 1 bat. Jazda: 1sza dywizya kirysyerów, półki: kawalergardów, konny Leyb-Gwardyi, Leyb-Gwardyi kirysyerów, Leyb-kirysyerski Jey CESARSKIEY Mości. Artyllerya: Leyb-Gwardyi lekka konna N. 1go baterya, szkoły artylleryyskiej 4 działa, uczebna brygada artylleryi, wzorowey rotys pieszey dział 8.

Woyskowo-uczebne zaprowadzenia rozdzielili się na dwa półki połączone: w 1szym półku był batalion połączony i 1szego korpusu kadetów; w 2gim bataliony: 2go korpusu kadetów, półku szlachty i domu sierot wojskowych; równie 6 batalionów Gwardyi złożyło dwa także półki połączone; w pierwszym znajdowały się bataliony: Preobrażenski, Siemienowski i Izmayłowski; w drugim: Pawłowski strzelców i Finlandzki.

Woyska były w zupełney amunicyi, a woyskowo-uczebne zaprowadzenia bez rańców.

Artyllerya nie miała jaszczków nabojoych.

Woysko uszykowało się we 4 linije, czołem do letniego sadu; piechota w kolumnach plutonowych po prawey stronie, jazda w pół-szwadronowych dywizyonowych kolumnach także po prawey, Leyb-Gwardyi lekka baterya konna w kolumnie dywizyonowej także po prawey, a cała artyllerya piesza w jednej linii. W 1szej linii wszystka piechota, w oznaczonym wyżej porządku. W 2giej i 3ciej linii: wszystka jazda, mając półki młodsze na przędzie, a między brygadami Leyb-Gwardyi, lekką baterią konną. W 4tej linii wszystka artyllerya piesza.

Po oddaniu honorów JEGO CESARSKIEY Mości, cała piechota i jazda zrobiła zmianę kierunku na lewo, potem jazda, zrobiwszy po trzy na prawo, przeszła do Artylleryi, i gdy 2ga jej linija przysła na 10 kroków do linii fejerwerkerów, obróciła się czołem.

W tymże czasie Leyb-Gwardyi lekka baterya konna odeszła w tył, i uszykowała się poza półkiem Leyb-Kirysyerskim JEGO CESARSKIEY Mości.

Piechota, zmieniwszy kierunek, wyciągnęła dywizyony, pomknąwszy pierwsze plutony na prawo.

Piechota, ruszyła z miejsca w kolumnach batalionami, a po dopełnionem już zachodzeniu kolumną w kierunku postawionych w linii Adjutantów, oddzieliła dywizyony, i przeciągała przed JEGO CESARSKĄ Mością dywizyonami w plutonowych odległościach; — 1szy batalion, podchodząc ku domowi Ribasa, zaszedł prawem ramieniem na przód, i mijając stojące w linii kolumny, uskutecznił raz jeszcze zajęcie prawem ramieniem na przód, poczem szedł półty, póki się nie zrównał z głową kolumny kawaleryi, gdzie zatrzymawszy się, uszykował się w gęstą kolumnę plutonową po jednym plutonie; co wykonały także, jeden po drugim, wszystkie

dalejsze bataliony, aż do batalionu Saperów, który się odłączył, a za nim wszystkie pozostałe bataliony skupiły się w drugą, powszechną, także plutonową kolumnę, bardziey na prawo od pierwszej. Za piechotą szła artyllerya piesza we 4 działa, w odległościach plutonowych, i przeciągnawszy, stanęła za powszechną kolumną piechoty 2giej linii; Kawalerya postępowała za artylleryą, ruszając z miejsca w kolumnach dywizyonami, a zającawszy prawem ramieniem do właściwego kierunku, odłączyła półszwadrony i przeciągnęła rycią przed JEGO CESARSKĄ Mością, zachowując między półszwadronami plutonowe, a między dywizyonami półszwadronowe dystancye.

Objechawszy kolumny piechoty, jazda zemknęła się w jedną powszechną kolumnę szwadronową.

Za kawaleryą szła Leyb-Gwardyi lekka baterya konna N. 1 we 4 działa, i przeciągnawszy, przysunęła się do kolumny powszechnej jazdy. Poczem woyska raz jeszcze przeciągnęły: Piechota kolumnami plutonowymi, za nią piesza Artyllerya po 8, a szkoły artylleryyskiej we 4 działa, zachowując między batalionami dystancye plutonowe; potem zaś Kawalerya szwadronami w galopie na całe dystancye, za Kawaleryą szła lekka baterya konna, w 8 armat.

Woyska, przeciągnawszy drugi raz przed JEGO CESARSKĄ Mością, w miarę przechodzenia swego, powracały na kwatery, prócz jednej dywizyi kirysyerów, która już z kolumny była rozpuszczoną.

Dowodzili: całą jazdą, Jenerał-Adjutant *Levaszow*; całą piechotą, Jenerał-Adjutant *Chrapowicki*. Oddziałem woyskowo-uczebnym zaprowadzeń, Jenerał-major *Godein*. Piechotą Gwardyi, Jenerał-major *Niejetow*. Całą artylleryą, Jenerał-major *Perren*; półkami połączonemi woyskowo-uczebnym zaprowadzeń: pierwszym, Półkownik *Szmidt*, drugim, Jenerał-major *Wilken*; półkami połączonemi Gwardyi pieszey: pierwszym, półkownik *Timrot*, drugim, półkownik *Puszczin*.

Półki wcześniej przyniosły znamiona i chorągwie, we zwyczajnym porządku,

Przy półkach połączonych Gwardyi znajdowała się muzyka Leyb-Gwardyi półku Preobrażeńskiego; przy 1szym półku połączonym woyskowo-uczebnym zaprowadzeń, muzyka 1szego korpusu kadetów, a przy drugim, półku szlachty; inne półki i bataliony miały przy sobie swe muzyki.

Wszystkiemi temi woyskami dowodził P. Jenerał piechoty Hrabia P. A. *Totstoy*; a pod nim Jenerał-Adjutant *Demidow*.

CESARZ JEGOMOŚĆ, w towarzystwie JEGO CESARSKIEY Wysokości Następcy Tronu, raczył przybyć o godzinie 12tej, i w czasie objeżdżania wszystkich czterech linii, oddawane były JEGO CESARSKIEY Mości honory, z radośnemi okrzykami *Ura!*

Parada skończyła się o godzinie 2giej z południa. Sprzyjała jej prześliczna pogoda. Widzowie nie tylko cisnęli się po oknach domów, na balkonach, w letnim sadzie, na ulicach, ale i po dachach, a niektórzy włązili nawet na drzewa. Zdawało się, że wszyscy mieszkańcy Stolicy wy-

sypali się na pole Carycyńskie, cieszyć się oglądaniem zwyciężkiego swego CESARZA.

Wiadomość o działaniach wojennych Oddzielnego Korpusu Kaukaskiego.

(z Ruskiego Inwalida).

Dowódca Oddzielnego Korpusu Kaukaskiego Jenerał-adjutant Hrabia Paskiewicz-Erywański donosi CESARZOWI JEGOMOŚCI o zajęciu całego Bajazetskiego Paszali, o zdobyciu twierdzy *Bajazetu*, *Toprak-Kale* i fortyfikacji *Dijadina*.

Szczegóły tego nowego dzieła wojsk naszych, działających za Kaukazem, są następujące:

Hrabia Paskiewicz-Erywański, chcąc pożytkować ze znacznych zapasów zboża, w które obfituje Paszalik bajazetski, przepisał Jenerał-majorowi Xięciu Czewczewadze zająć go, wspartszy na ten koniec wojska jego oddziałem złożonym z 2 batalionów półku Naszeburgskiego piechoty, 3 rot Sewastopolskiego, 200 Kozaków półku Dońskiego Basowa, 400 Tatarów i Ormianów konney Erywańskiej milicyi, oraz sześcią armat. Dnia 25 sierpnia oddział ten zaczął swoje poruszenia przeciw Bajazetowi, od wioski Argadzi, leżącej u spodu góry Araratu; i dnia 27, przebrawszy się przez wysokie pasmo, oddzielające Erywan od Bajazetu, zbliżył się do tego ostatniego. Konnica nieprzyjacielska, w liczbie 1500 ludzi, wyszedłszy z twierdzy, napotkała Jenerał-majora Xiążęcia Czewczewadze blisko fortyfikacji wioski Zangezor; lecz zręcznym działaniem artylleryi jedna część jej wkrótce została złamana i powróciła do twierdzy; druga zaś, będąc odcięta przez naszą kawalerią, rozproszyła się i rzuciła w góry. Dnia 28, dowodzący w Bajazecie *Belut-Basza*, przystąpił do układów względem poddania tej twierdzy. Jenerał-major Xiążę Czewczewadze, chociaż zgadzał się dać na to 12 godzin czasu, i lecz, otrzymawszy przy tém wiadomość, że twierdza oczekuje mocnego posiłku z Arzerum i do dwóch tysięcy jazdy Kurtyńców, rozkazał dwóm rotom półku Naszeburgskiego piechoty zająć wyniosłości na stronie południowej twierdzy, w celu odcięcia od niej wody. Nie zważając na mocny ogień działowy, przez nieprzyjaciela rozwinięty, waleczne wojska nasze, zbivszy napotkaną kawalerią z twierdzy, spełniły dane sobie poruczenie. Podczas pokazała się wielka tłuszcza Kurtinców na południowym pasmie gór; ale, widząc powodzenie naszego oddziału, natychmiast oddaliła się, a garnizon Bajazetu, obawiając się utracić wszelką sposobność ku odstąpieniu, spieszenie opuszczając twierdzę, rzucił się do ucieczki; w godzinę po południu wojska nasze zajęły Bajazet, bez najmniejszego oporu. Prócz znacznych zapasów żywności i furazów, znalezionych w twierdzy, dostało się w ręce zwycięzców: 12 armat, 3 chorągwie, 2 buńczuki i 180 pudów prochu. Strata z naszej strony wynosi dwóch zabitych i siedm ranionych Ormianów i Tatarów; prócz tego dostali kontuzję: byli przy rządzie perskim Dowódca batalionu Erywańsko-Sarbaskiego, *Sargeng*, *Achmet Chan*, półku Naszeburgskiego piechoty Podporucznik *Riman*, i jeden muzyk. Strata zaś nieprzyjaciela wynosi do 50 ludzi zabitych, prócz jeńców, w liczbie których znajdował się sam nawet *Belut-Basza*.

Do dnia 8 września Jenerał-major Xiążę Czewczewadze bawił w Bajazecie, opatrując w żywność wojska nabytymi zapasami; a w dniach 8 i 9 zajął fortyfikację *Dijadina*, leżącą po drodze Arzerumskiej, na sześć godzin jazdy do Bajazetu; oraz twierdzę *Toprak-Kale*, główne miejsce należące do Bajazeta Ałaszkerskiego Sandżaku. W sprawie tej tylko raniono z naszej strony 2 Kozaków; u nieprzyjaciela zaś, prócz zabitych, zabrano w niewolę 128 ludzi i odbito uciekającym 140 wotów ujęzonych.

W tych ostatnich działaniach dopomagali nam i Ormianie, którzy dobrowolnie się uzbrowili, z okolic Bajazetu, i Kurtinski Starszyzna *Assan-Aga-Hosiński*, który przyszedł był do Xiążęcia Czewczewadze ze stu swoimi spółplemiennikami, prosząc o pozwolenie jemu osiedzić na dawnych miey-

scach ich zamieszkania; co trzeba przypisać łagodnemu i roztropnemu obchodzeniu się wojsk naszych z mieszkańcami zabranych obwodów.

Prócz tego, Kurtinicy okazali nam i drugą jeszcze przysługę. W tymże dniu, po otrzymaniu wiadomości, że Karapopachski *Nagi-Chan* rabuje wioskę ormiańską *Czilwan*, o 15 wiorst od *Toprak-Kale*, przyłączyli się do partyi kozackiej, wysłanej pod dowództwem Starszego wojskowego *Epifanowa*, dogonili *Nagi-Chana*, i odbili u niego wszystkie bydło zagrabione, w liczbie 500 sztuk. W tej sprawie zabito z naszej strony 2 Kurtinców i 2 raniono; strata zaś nieprzyjaciela była daleko znaczniejsza.

Po zajęciu *Toprak-Kale* i rozproszeniu tej partyi, cały Paszalik bajazetski zupełnie oswobodzony od nieprzyjaciela, i znamię Rossyjskie powiewają nad źródłami Eufratu.

KRÓLEWSTWO POLSKIE.

Warszawa dnia 4 listopada.

(z Gazety Warszawskiej).

Odezwa JEGO CESARZEWICZOWSKIEJ MOŚCI WIELKIEGO XIĘCIA CESARZEWICZA Naczelnego Wodza wojsk Polskich, do Prezydującego w Radzie Administracyjnej z dnia 28 m. i r. bieżącego.

Gdy pomyślność oręża NAYJAŚNIEJSZEGO CESARZA JMCI i KRÓLA podała w moc JEGO dnia 29 września (11 października) *Warnę*, JEGO CESARSKO-KRÓLEWSKA MOŚĆ pominął, iż cztery blisko upłynęło wieki, jak Król *Władysław*, jeden z poprzedników JEGO, poległ w chwalebnej przeciw Turkom walce pod murami tej twierdzy. Chcąc przynieść świetną i zadosyć czyniącą ofiarę cieniu tego młodego Bohatera, NAYJAŚNIEJSZY CESARZ JMŚC KRÓL POLSKI rozkazał raczyć, ażeby na pamiątkę ważnego zdobycia *Warny*, dwanaście dział z tych, które tam zdobyto, do *Warszawy* przewiezione, i w tej stolicy zachowane zostały. Woła jest równie NAYJAŚNIEJSZEGO CESARZA i KRÓLA, ażeby Rząd Królestwa był zawiadomiony o tym nowym dowodzie Oycowskiej przychylności NAYJAŚNIEJSZEGO CESARZA i KRÓLA ku swym Polakom poddanym, do Rady zaś administracyjnej należać będzie stosowną dać głośność temu łaskawemu rozporządzeniu.

Kommissya Rządowa Spraw wewnętrznych i Policyi.

Odpowiadając polecenia Rady Administracyjnej Królestwa, pośpiesza podać do powszechnej wiadomości powyższą NAYJAŚNIEJSZEGO CESARZEWICZA JMCI odezwę, aby wierni poddani Królestwa Polskiego czytając jej wyrazy, przejęli się uczuciem niewygasłej wdzięczności i nieograniczonego poświęcenia się dla NAYJAŚNIEJSZEGO swego KRÓLA, który z pobożowiska zwycięstw obdarzając ich nowym dowodem wspaniałomyślności Swojej, raczył z nim połączyć tak świetną i chlubną pamiątkę.

W Warszawie dnia 31 października 1828 r.

Minister Prezydujący:

(podpisano) T. Mostowski.

Sekretarz Jeneralny:

(podpisano) Aug. Kariski.

Akt założenia fundamentu na posąg KOPERNIKA.

W obecności Juliana Ursyna Niemcewicza, Prezesa Towarzystwa; Członków następujących: Xięcia Adama Czartoryskiego, Dominika Krysińskiego, Stanisława Węgrzeckiego, Józefa Sienkowskiego, Jana Tarnowskiego, Felixa Bentkowskiego, Kazimierza Brodzińskiego, Łukasza Gołbińskiego, Felixa Jarońskiego, Michała Szuberta, Kajetana Kwiatkowskiego, Ignacego Fijałkowskiego, Tomasza Świąckiego, Joachima Lelewela, Abrahama Szterna, Fryderyka Skarbka, Jana Mile, Mar. Antoniego Pawłowicza, Jana Bankiego, Karola Skrodzkiego, Adama Kitajewskiego, Adryana Krzyżanowskiego, i Xiędza Wojciecha Szwejkowskiego, spisany został na pergaminie następujący napis: „Za panowania NIKOŁAJA I, CESARZA Wszech Rossyji, Króla Polskiego, Nikołajowi Kopernikowi:

„wi, ziomkowi swemu, który pierwszy ciał niebieskich ruch prawdziwie oznaczył, a przez to odkrycie na siebie i Polskę oyczyłną swoją wiekopomną ściągnął sławę, — wdzięczni Polacy posąg ten ze spiżu, kosztem własnym, wzniesli, — staraniem Towarzystwa Królewskiego Warszawskiego Przyjaciół Nauk, pod prezydencją Juliana Ursyna Niemcewicza. Pierwszą myśl powziął i nayochniey do dzieła tego przyczynił się Stanisław Staszic, poprzedni Prezes Towarzystwa Królewskiego Warszawskiego Przyjaciół Nauk. Posąg ukształcony przez Alberta Thorwaldsen, ulany w Warszawie przez Jana Gregoire. Fundamenta wzniesione dnia 3 listopada 1823 roku.”

To pismo przez wyżej wyrażonych Członków, i obecnego na tém zgromadzeniu Hrabiego Paca, Senatora Kasztelana, byłego Jenerała, podpisane, umieszczone zostało w słoju szklanym. A z nim: lista imienna Członków Towarzystwa Królewskiego Warszawskiego Przyjaciół Nauk z roku 1823, rozprawa *Śniadeckiego o Koperniku*, w języku Polskim, Francuzkim i Angielskim, tudzież następujące medale i pieniądze: srebrne monety Królów, za których żył *Kopernik*, jako to: *Kazimierza Jagiełłończyka*, *Jana Alberta*, *Alexandra*, *Zygmunta I*; ołowiany wycisk talara *Zygmunta I* i *Zygmunta Augusta* 1533; także wycisk poprawionego medalu dla *Kopernika*, z napisem: *Że to Polak, zrodzony w Toruniu*; medal Paryżki dla *Kopernika*, brązowy i żelazny; medale *Małachowskiego*, *Kościuszki* i *Poniatowskiego*, żelazne lub brązowe, sztuk 4ry; medal przez Towarzystwo Przyjaciół Nauk ofiarowany Królowi Saskiemu, srebrny; medal *Jerzego IV*, Króla Angielskiego, w roku 1823 brązowy, na pamiątkę, że w tym roku rozprawa o *Koperniku* po Angielsku drukowana; medal założenia Uniwersytetu, brązowy; takiż dla *Ossolińskiego*; żelazne dla *Kopczyńskiego* i *Lindego*; dwa medale drogowe, jeden brązowy, drugi żelazny; medal na śmierć *ALEXANDRA I*, *Cesarza Rosyjskiego* i Króla Polskiego, brązowy. Pieniądze: dwuzłotówka za *Stanisława Augusta*, dwa franki *Napoleona*, dwa złote za panowania *ALEXANDRA CESARZA* i Króla, i z roku niniejszego dwuzłotówka, złoty, dziesięć groszy, pięć groszy, trzy grosze i grosz jeden. Naczynie szklane, dobrze obwarowane, umieszczone zostało w kamiennem, zasypane piaskiem, zakitowane, i tak przeniesione na miejsce, w którym pozostać ma w wiekopomne czasy. Srebrną kielnią zaprawiać mając pierwszą cegłę, wyrzekł Prezes Towarzystwa te słowa: „Oby ten pomnik przetrwał wszelkie burze następnych wieków, a nawet fizyczne wstrząśnienia świata!” Każdy z obecnych Członków i innych przytomnych osób chętnie się przyłożył do zamurowania tej pamiątki założenia pomnika, sławnemu Astronomowi naszemu, poświęconego.

FRANCYA.

Paryż dnia 21 października.

(z Gazety Warszawskiej.)

Dwór nasz włożył wczora na 4 tygodnie żałobę po śmierci Królowej Wirtemberskiej wdowy.

Niektóre listy z Morei obeymują następujące szczegóły: „Wojsko *Ibrahima* Baszy zaczęło d. 10 września wsiadać na statki. Wsiadło już było 6000 ludzi, gdy dnia 21 września zawinęło 30 nowych statków przewozowych z *Alexandryi*. A że liczba ta nie była dostateczną, umówiono się więc, aby *Ibrahim* użył jeszcze 30 statków przewozowych, francuzkich. Dnia 22 września odprawiła się na okręcie *Conquerant* narada między admirałami sprzymierzonymi a *Ibrahimem*. Wypadkiem tej narady było, iż *Ibrahim* każe ustąpić z twierdzy, lecz w każdej zostawi 400 Turków, którzy mają być opatrzeni w żywność na 3 do 4 miesięcy. Dnia 15 września wyruszyła brygada z obozu pod *Petalidi*, i przybyła w okolice *Nawarynu*. Od tego czasu, a zwłaszcza d. 20 września, rzęsy deszcz padał. Furażerowanie doznaje wielkiej trudności, i konie dostają tylko siano: okolice bowiem są spustoszone. Trzecia brygada

pod dowództwem jenerała *Schneidera*, wypłynawszy dnia 2 września z *Tulonu*, przybyła dnia 24 tegoż miesiąca do Morei. Z powodu zbliżającej się dżdżystey pory roku, wypada użyć stosownych środków dla zapobieżenia chorobom w woysku. Trzeba mianowicie przysłać znaczną ilość tarcie do wybudowania baraków.” Przy tej sposobności jeden list tak opisuje *Ibrahima* Baszę: „Jest on niskiego wzrostu, i bardzo gruby; postawa jego nie okazuje nic szczególnego; lecz wzrok ma przenikający. Nosi bardzo prosty zawój. Brodę ma nieco rudą. Przenikliwością swoją wprawia każdego w zadumienie, i sam jenerał *Maison* nie mało dziwił się sposobowi jego tłumaczenia się, i roztropności w postępowaniu. Aby dać dokładniejszy zdanie o nim, potrzebaby go bliżej znać, a szczególnie lepiej rozumieć; lecz zdaje się, iż jest bardzo odważny i pełen zdrady. Mówił tylko po arabsku i podczas układów oświadczył z czołem wy-pogodzonym, iż skoro stanęła zgoda na główne punkta, nie ma potrzeby sprzeczać się dłużej o szczegóły. Jakoż istotnie pił razem z nami, i oświadczył, iż lepsze wino szampańskie, aniżeli *Bordeaux*. Oddalając się uściskał jenerałów za ręce, a z innymi oficerami pożegnał się bardzo grzecznie.”

Dziennik *Postanec Izb* tak pisze o skutkach wyprawy naszej do Morei: Ostatnie listy urzędowe z Morei nie zostawiają najmniejszey wątpliwości o pomyślnym skutku wyprawy. *Ibrahim* i przeszło 20,000 Egipcyan, ustąpili przed woyskiem francuzkiem, i ziemia grecka jest oswobodzona. Wyższe umysły cieszyć się będą tą wiadomością, że Grecya nakoniec po sześciu latach zaciętych bojów, wolno oddycha, a politycy uczynią uwagę, iż dwa narody oddawna nienawidzące się, ułożyły się po drugi raz po wspólnych niebezpieczeństwach, na polu bitwy pod *Nawarynem*.

— Dnia 22 —

(z teyże gazety.)

W pewnym liście nadesłanym z Morei wyrażono: „Korpus inżynierów zajęty jest przysposobianiem kosztów szaniecowych, faszyn i t. d. których mają użyć przy zdobywaniu *Koronu*. Część Turecka tego miasta zajmuje całą zwierzchnią płaszczyznę dosyć wysokiey i spadzistej skały, która jak jak styrla z morza wystaje; część Grecka założona jest nad urwiskiem skały ze strony lądu; żkad do bramy nieprzyjacielskiego miasta, otoczonego murami i działami, osadzonego 7 do 800 ludzi, jedna tylko wiedzie droga, wystawiona na ogień dział Tureckich. Wątpią, aby strzelanie z fregat pod górę, wiele mogło skutkować. I dla tego spodziewać się trzeba, iż twierdza ta będzie się broniła. Mniemanie to, które jest pomiędzy woyskiem prawie powszechne, dzieli i ci, co znają charakter Turkow (mieszkańców i żołnierzy) tudzież położenie miejsca.”

Okręt liniowy *Duquesne*, oraz fregaty *Venus* i *Thetis*, tudzież bryg *Alcibiades*, które oddawna czekały w *Brest* na wiatr pomyślny, wyszły nakoniec d. 14 b. m. pod żagle.

Hrabia *de la Ferronnays* wrócił d. 21 b. m. z *Karlsbadu* do tuteyszey stolicy, i wkrótce ma znowu zająć się swojemi obowiązkami, jako minister spraw zagranicznych.

Kommissarze policyi w *Marsylii* otrzymali rozkaz, aby obmyślili szopy dla koni i mułów. Zdaje się, iż wkrótce popłynie nowa wyprawa do Morei. Składać ją mają półki i wszy, 3ci, 6sty i 14ty piechoty, oraz 14ty półk strzelców konnych i blisko 300 koni pociagowych.

Stychać tu, iż drugim dowódcą artylleryi Tureckiey jest ten sam feldweher Francuzki *Dalhousie*, który roku 1815 dowodził przez chwilę w *Strazburgu*, gdy się tameczna osada zbuntowała.

ANGLIA.

Londyn dnia 20 października.

(z Gazety Warszawskiej.)

Rozchodzą się zatrważające pogłoski o stanie zdrowia Monarchy naszego.

Odebrano tu listy urzędowe od Panów *Stratford-Canning* i *Fryderyka Adams*.

Xiążę *Polignac*, Poseł Francuzki, miał dziś naradę z Xiążciem *Wellingtonem* i Hrabią *Aberdeen*. Tenże Poseł, tudzież Hrabia *Moltke*, Poseł Duński i Kawaler *Neumann*, Radca poselstwa Austriackiego, byli dziś przedstawieni młodej Królowej Portugalskiej przez Margrabiego *Barbacena*.

Admirał *Codrington* ma być bardzo niekontent ze swojego odwołania.

Okrety nasze *Spartiate* 76ściodziółowy i *Windsor Castle* 74rodziółowy, popłynęły d. 18 b. m. na morze Śródziemne.

Rozkaz uzbrojenia 46ściodziółowego okrętu *Madagaskar*, był powodem do wieści, iż Anglia może mieć wojnę. Zaprzeczono jednak tej pogłosce.

Młoda Królowa Portugalska zwiedziła d. 18 b. m. szpital Królewski w *Chelsea*, a potem udała się do szkoły wojskowej, gdzie uczniowie przyjęli ją z należnymi honorami.

Jeden z officerów Portugalskich w *Plimouth* odebrał z *Oporto* listy, które ożywiają nadzieję konstytucjonistów. Donoszą, iż zaszyły bitwy między konstytucjonistami i Miguelistami, niepomyślne dla ostatnich.

Słychać tu, iż Xiążę *Talleyrand* ukończył pamiętniki swojego czasu i życia swego, tak obfitego w wypadki, lecz zalecił synowcowi swemu, aby je dopiero w 10 lat po śmierci stryja ogłosił.

„Dardanelle (pisze *Gazeta Morning-Herald*) miane zwykle za bardzo straszliwe, mogą być łatwo przebyte od floty, a zamki mogą bez trudności być zniszczone z baterii, na wybrzeżu usypanych, lub z okrętów, któreby nie mogły być osiągnięte działami ciężkiego kalibru. Na każdej stronie wody znajduje się 14 wielkich dział, strzelających kulami granitowymi. Działa te są ze spiżu, mają 22 stóp Angielskich długości, a 28 cali kalibru w środku. Leżą one równo do powierzchni wody, i rzucają kule od jednego do drugiego brzegu. Działa te, które wszystkie leżą nie na lawetach, lecz na murowanych łożyskach, nie mogą być kierowane od artyllerystów, lecz ci muszą czekać, aż statek, na który chcą strzelać, stanie na przeciw otworu dział: do nabijania ich potrzeba przynajmniej pół godziny czasu. Wszystkie statki płynące ze *Stambułu* muszą istotnie zatrzymać się przy zamkach, i okazać swój firman; lecz już bardzo wiele ich przepłynęło bez najmniejszego uszkodzenia, lubo Turcy na nie strzelali. Według zdania pewnego podróżnego, flota, jak jest Angielska, ze sprzyjającym wiatrem, małoby zwać potrzebowała na tych straszliwych stróżów stolicy Tureckiej. Znajdują się prócz tego wprawdzie inne baterie dobrego kalibru w bliskości; lecz i te nie są niebezpieczne. Niektóre nadto są oddalone na wysokich wzgórzach, i zupełnie niepożyteczne.”

— Dnia 21 —

Na warsztatach Królewskich w *Woolwich* panuje teraz wielka czynność. Budują tam okręt liniowy 84rodziółowy *the Boscawen*, takż okręt 74rodziółowy *the Thunderer*, oraz fregaty 50ciodziółowe *the Chichester* i *the Medusa*, tudzież wielki statek parowy *the Colombus*; naprawiają zaś okręt liniowy 74rodziółowy *Blenheim*, tudzież fregaty *Tartar* i *Caraçao*.

Wojsko nasze w *Korfu* i *Malcie* miało otrzymać zalecenie, aby za pierwszym rozkazem było przysposobione do wsiadania na okręty.

Onegdaj dał Król Jmć świetny obiad; co dostatecznie zbija niepomyślne wieści, jakie się o zdrowiu Monarchy rozchodziły.

Posłowie Pruski i Niderlandzki przy dworze naszym mieli wczoraj naradę z Hrabią *Aberdeen*, w wydziale spraw zagranicznych.

Kapitan *Canning*, najstarszy syn zmarłego ministra, kąpiąc się w stawie na wyspie *Madarze* utonął.

AUSTRIA.

Wiedeń d. 23 października.

(z *Gazety Warszawskiej*).

Słychać, iż Xiążę *Kinski* i Hrabia *Lebzeltern*, którzy w *Genui* mieli przyjąć młodą Królowę Portugalską *Donna Maria da Gloria*, udali się stamtąd przez *Medolan* do *Londynu*.

Słychać, iż uwolnieni dotychczas od wojska górniczy, fabrykanci kos i sierpów, niemniej prochu i saletry, oraz ludzie użyci przy fabryce pieniędzy papierowych, nadal będą musieli należeć do ogólnego systemu rekrutowego.

TURCYA.

Stambuł d. 5 października.

(z *Gazety Warszawskiej*).

Chociaż Porta każe ciągle ogłaszać pomyślne wiadomości od *Husseina* Baszy, Turcy jednak w tutejszej stolicy lękają się coraz bardziej o los *Wary*.

Od granic tureckich 9 października.

Listy z *Ankony* pod dniem 8 b. m. donoszą, iż dnia 7 b. m. zawinęła fregata do tamecznego portu, z *Nawarynu*. Wysadziła na ląd gońca, który (jak mówiono w *Ankonie*) wiezie listy z wiadomością, iż twierdze *Messeńskie* zostały oddane wojsku Francuzkiemu.

Kurs wezłow i pieniędzy:

St. Petersburg dnia 23 października.

Na Londyn	na 3 miesiące	pens	10 $\frac{1}{2}$, 17 $\frac{1}{2}$	} za rub. assygn.
— Amszterdam	— 65 dni	cens	51 $\frac{1}{2}$	
— —	— 3 mies.	—	52	
— Hamburg	— 65 dni	azil. ban.	9 $\frac{1}{2}$, 11 $\frac{1}{2}$	
— —	— 3 mies.	—	9 $\frac{1}{2}$	
— Paryż	— 70 dni	santim.	—	}
— —	— 3 mies.	—	109 $\frac{1}{2}$	
Czerw. zł. holend.			r. — kop.	
Rubel złoty			3 — 86	
Rubel srebrny			3 — 69 $\frac{1}{2}$	
<i>Nieustający dochód Kommissyi umorzenia długów:</i>				
6 $\frac{1}{2}$ assygnacyami			—	} procen.
6 $\frac{1}{2}$ srebrem			—	
5 $\frac{1}{2}$ takż			88 $\frac{1}{2}$	

Rewel, dnia 15 października.

Na Londyn	—	pens.	10 $\frac{1}{2}$, 17 $\frac{1}{2}$
— Hamburg	—	szil.	9 $\frac{1}{2}$, 11 $\frac{1}{2}$
— Amsterdam	—	cens.	52 $\frac{1}{2}$
Rubel srebrem	—	3 r.	68 $\frac{1}{2}$ k.

Ryga d. 18 października.

Na Amsterdam	na 65 dni	cens.	53 $\frac{1}{2}$
— Hamburg	— 65 —	szil.	9 $\frac{1}{2}$
— Londyn	na 3 mies.	pens.	10 $\frac{1}{2}$
Rubel srebrny	—	3 rub.	72 $\frac{1}{2}$ kop.
Stary alberts-reichstaler	—	4 —	69 —

Dubossary 10 października.

Imperyalt	—	38 rub.	—
Czerw. zł. holend.	—	11 —	20 kop.
Rubel srebrny	—	3 —	80 kop.

Odessa d. 12 października.

Na Amsterdam	na 3 mies.	cens.	52 $\frac{1}{2}$
— Wiedeń	— 1 mies.	kreyc.	25 $\frac{1}{2}$
— —	— 3 —	—	25 $\frac{1}{2}$, 25 $\frac{1}{2}$
— Genue	— 75 dni	sant.	110.
— Paryż	— 3 mies.	sant.	110.
— Tryest	— 3 mies.	kreyc.	25 $\frac{1}{2}$, 25 $\frac{1}{2}$
— Frankfort	— 3 mies.	—	25 $\frac{1}{2}$
Machmud miękki	— 14 r.	65 k.	14 r. 70 k.
— twardy	— 12 r.	55 —	—
Rub. sr.	— 3 r.	76 —	3 r. 75 k.
Rupje stary	— 2 r.	—	2 — 3 —
Talar hiszpański	—	—	4 — 96 —
Czer. zł. holl.	— 11 r.	35 —	11 — 30 —

Pozwolono drukować. Z polecenia J.W. Litewskiego Wojennego Gubernatora.
Andrzej Bucharski Rzeczywisty Radca Stanu i Kawaler.

w Drukarni Redakcyi.